

Mihail Udroi**Fișe de Drept penal**
Partea specială
Teorie și cazuri practice**Ediția 4****- revizuită, adăugită și reactualizată -****Editura C.H. Beck**
București 2023

CUPRINS

Explicații despre structura fișelor	XI
Abrevieri	XXVII
Fișa nr. 1. Omorul	1
Fișa nr. 2. Omorul calificat	10
Fișa nr. 3. Uciderea la cererea victimei	19
Fișa nr. 4. Determinarea sau înlesnirea sinuciderii	22
Fișa nr. 5. Uciderea din culpă	26
Teme de analiză și dezbateri. Fișele nr. 1-5	31
Fișa nr. 6. Lovirea sau alte violențe	34
Fișa nr. 7. Vătămarea corporală	43
Fișa nr. 8. Lovirile sau vătămările cauzatoare de moarte	53
Fișa nr. 9. Vătămarea corporală din culpă	57
Fișa nr. 10. Relele tratamente aplicate minorului	63
Fișa nr. 11. Încăierarea	66
Fișa nr. 12. Violența în familie	72
Fișa nr. 13. Uciderea ori vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă	76
Fișa nr. 14. Întreruperea cursului sarcinii	81
Fișa nr. 15. Vătămarea fătului	87
Teme de analiză și dezbateri. Fișele nr. 6-15	91
Fișa nr. 16. Lipsirea de libertate în mod ilegal	93
Fișa nr. 17. Amenințarea	101
Fișa nr. 18. Șantajul	107
Fișa nr. 19. Hărțuirea	116
Teme de analiză și dezbateri. Fișele nr. 16-19	122
Fișa nr. 20. Proxenetismul	125
Fișa nr. 21. Violul	132
Fișa nr. 22. Agresiunea sexuală	142
Fișa nr. 23. Actul sexual cu un minor	148
Fișa nr. 24. Coruperea sexuală a minorilor	157

Fișa nr. 25. Racolarea minorilor în scopuri sexuale.....	164
Fișa nr. 26. Hărțuirea sexuală	168
Teme de analiză și dezbateri. Fișele nr. 20-26	171
Fișa nr. 27. Violarea de domiciliu	175
Fișa nr. 28. Violarea sediului profesional.....	181
Fișa nr. 29. Violarea vieții private.....	186
Fișa nr. 30. Divulgarea secretului profesional	194
Teme de analiză și dezbateri. Fișele nr. 27-30	197
Fișa nr. 31. Furtul	198
Fișa nr. 32. Furtul calificat.....	209
Fișa nr. 33. Furtul în scop de folosință.....	217
Fișa nr. 34. Furtul urmărit la plângerea prealabilă a persoanei vătămate	221
Fișa nr. 35. Tâlhăria.....	224
Fișa nr. 36. Tâlhăria calificată.....	233
Fișa nr. 37. Tâlhăria urmată de moartea victimei.....	240
Fișa nr. 38. Abuzul de încredere	242
Fișa nr. 39. Abuzul de încredere prin fraudarea creditorilor	249
Fișa nr. 40. Gestiunea frauduloasă.....	254
Fișa nr. 41. Însușirea bunului găsit sau ajuns din eroare la făptuitor	262
Fișa nr. 42. Înșelăciunea	267
Fișa nr. 43. Distrugerea.....	278
Fișa nr. 44. Distrugerea calificată	285
Fișa nr. 45. Distrugerea din culpă.....	288
Fișa nr. 46. Tulburarea de posesie.....	291
Teme de analiză și dezbateri. Fișele nr. 31-46	296
Fișa nr. 47. Ultrajul.....	303
Fișa nr. 48. Uzurparea de calități oficiale.....	312
Fișa nr. 49. Sustragerea sau distrugerea de înscrisuri	317
Fișa nr. 50. Ruperea de sigilii	321
Fișa nr. 51. Sustragerea de sub sechestrul	325
Fișa nr. 52. Nedenunțarea	329
Fișa nr. 53. Omisiunea sesizării	335
Fișa nr. 54. Inducerea în eroare a organelor judiciare	341
Fișa nr. 55. Favorizarea făptuitorului.....	348
Fișa nr. 56. Tăinuirea	356
Fișa nr. 57. Obstrucționarea justiției.....	364
Fișa nr. 58. Influențarea declarațiilor	368

Fișa nr. 59. Mărturia mincinoasă	375
Fișa nr. 60. Ultrajul judiciar.....	386
Fișa nr. 61. Cercetarea abuzivă.....	392
Fișa nr. 62. Supunerea la rele tratamente	397
Fișa nr. 63. Tortura.....	401
Fișa nr. 64. Represiunea nedreaptă	405
Fișa nr. 65. Asistența și reprezentarea neloială	409
Fișa nr. 66. Evadarea	413
Fișa nr. 67. Înlesnirea evadării.....	419
Fișa nr. 68. Nerespectarea hotărârilor judecătorești	424
Fișa nr. 69. Neexecutarea sancțiunilor penale.....	430
Teme de analiză și dezbateri. Fișele nr. 47-69	433
Fișa nr. 70. Luarea de mită	436
Fișa nr. 71. Darea de mită.....	451
Fișa nr. 72. Traficul de influență	458
Fișa nr. 73. Cumpărarea de influență	471
Fișa nr. 74. Delapidarea	477
Fișa nr. 75. Purtarea abuzivă.....	484
Fișa nr. 76. Abuzul în serviciu	489
Fișa nr. 77. Neglijența în serviciu.....	500
Teme de analiză și dezbateri. Fișele nr. 70-77	506
Fișa nr. 78. Falsificarea de monede.....	508
Fișa nr. 79. Falsul material în înscrisurile oficiale	511
Fișa nr. 80. Falsul intelectual.....	519
Fișa nr. 81. Falsul în înscrisuri sub semnătură privată.....	526
Fișa nr. 82. Uzul de fals	533
Fișa nr. 83. Falsul în declarații.....	538
Fișa nr. 84. Falsul privind identitatea.....	545
Teme de analiză și dezbateri. Fișele nr. 78-84	551
Fișa nr. 85. Punerea în circulație sau conducerea unui vehicul neînmatriculat	553
Fișa nr. 86. Conducerea unui vehicul fără permis de conducere	559
Fișa nr. 87. Conducerea unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe.....	567
Fișa nr. 88. Consumul de alcool sau de alte substanțe psihoactive ulterior producerii unui accident de circulație.....	574
Fișa nr. 89. Refuzul sau sustragerea de la prelevarea de mostre biologice.....	578
Fișa nr. 90. Părăsirea locului accidentului ori modificarea sau ștergerea urmelor acestuia.....	584
Teme de analiză și dezbateri. Fișele nr. 85-90	591

Fișa nr. 91. Tulburarea ordinii și liniștii publice	592
Fișa nr. 92. Ultrajul contra bunelor moravuri	600
Fișa nr. 93. Incestul	604
Fișa nr. 94. Abandonul de familie	607
Fișa nr. 95. Nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului	615
Teme de analiză și dezbateri. Fișele nr. 91-95	620
Fișa nr. 96. TAD-uri recapitulative	621
 Bibliografie generală	 627

1

OMORUL

I. DEFINIȚIA LEGALĂ

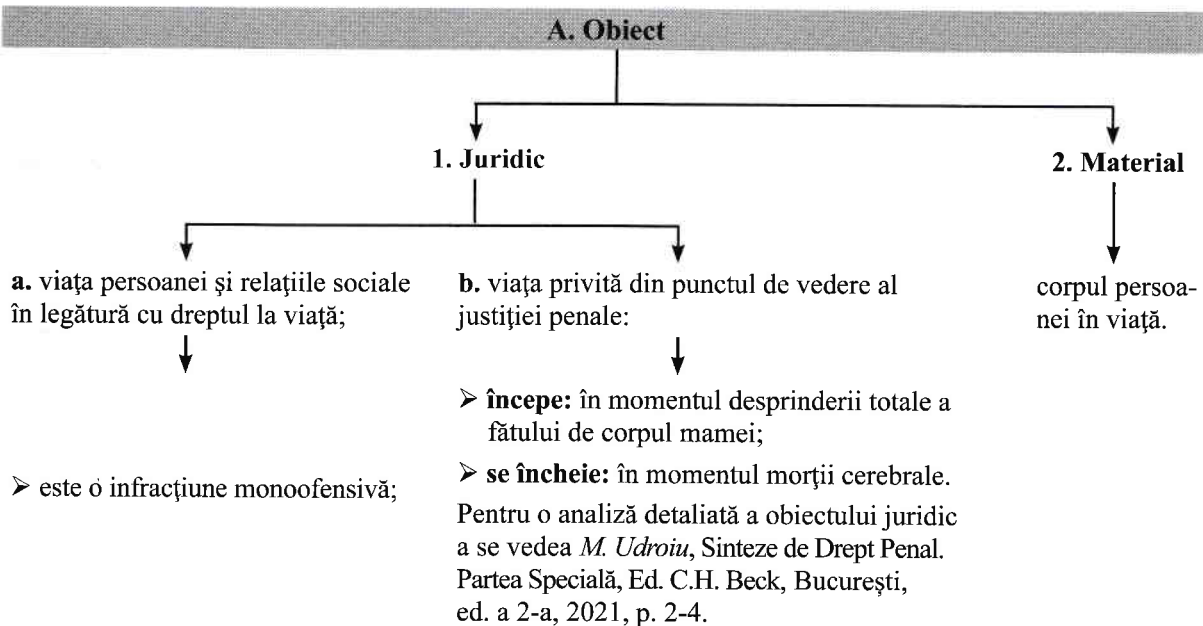
Suprimarea cu intenție a vieții unei persoane (art. 188 C.pen.).

CUVINTE CHEIE

Crimă este o noțiune utilizată pentru a desemna infracțiunile cele mai grave, în sistemele de drept în care infracțiunile sunt clasificate în: crime, delictе și contravenții (spre exemplu, în dreptul penal francez). În limbajul curent, noțiunea de crimă este sinonimă cu cea de infracțiune sau chiar de infracțiune prin care s-a suprimat viața unei persoane (omor simplu sau calificat etc.), însă acest termen nu este consacrat din punct de vedere legislativ. În criminologie, prin crimă se înțelege fapta prevăzută de norma de incriminare penală.

Paricid este infracțiunea de violență în familie săvârșită asupra unui părinte.

II. STRUCTURA INFRAȚIUNII – EXPLICAȚII

B. Subiect**1. Activ (autor, coautor, instigator, complice)**

- orice persoană (fizică/juridică) cu capacitate penală
- *autor mediat*: când autorul acționează pentru producerea omorului nu nemijlocit, ci chiar prin intermediul victimei (de pildă, o persoană dorind să o ucidă pe alta îi sugerează că poate intra într-un bloc în construcție pentru a vedea structura apartamentelor, omițând să îi comunice victimei că pe acea intrare plafonul nu fusese fixat definitiv și există riscul producerii unui accident; dacă victima intră și imediat se prăbușește plafonul peste aceasta, care lovindu-se la cap decedează, se poate reține că autorul mediat a acționat în scopul suprimării vieții, profitând de eroarea în care aceasta se afla cu siguranța construcției).

2. Pasiv

- a. persoana fizică în viață; persoana juridică nu poate fi subiect pasiv; subiectul pasiv al omorului este general și unic;
- b. dacă victima este un membru de familie al infractorului (care cunoaște această calitate), se va reține comiterea infracțiunii de **violență în familie** [art. 199 alin. (1) C.pen.]; ipoteza din mitologia greacă în care Oedip își ucide tatăl fără a avea cunoștință de faptul că acesta era părintele său va fi calificată drept omor, iar nu violență în familie;
- c. nu este esențial pentru reținerea existenței infracțiunii de omor ca victima descoperită moartă să fi fost identificată ori să fi fost descoperit locul unde infractorul a ascuns cadavrul (dacă există probe certe că o anumită persoană a dispărut și că omorul s-a produs);
- d. pluralitatea de subiecți pasivi sau calitatea de femeie gravidă a victimei omorului poate atrage reținerea omorului calificat în condițiile art. 189 alin. (1) lit. f) sau g) C.pen.;
- e. consimțământul victimei nu are valoarea unei cauze justificative.

C. Latura obiectivă

1. Element material

➤ Uciderea unei persoane în viață printr-o:

- a. acțiune violentă sau neviolentă, exercitată nemijlocit sau indirect (de pildă, prin intermediul unui animal sau chiar al victimei constrânse);
- b. inacțiune ilicită, când autorul se află în postura garantului care are o obligație legală sau convențională de a acționa pentru a împiedica producerea decesului.
- c. în principiu, acțiunile sau inacțiunile trebuie să fie apte în sine sau contextual să producă moartea victimei;
- d. poate fi comis și printr-o acțiune îndreptată împotriva psihicului unei persoane (ipoteza victimei constrânse să se sinucidă).

➤ infracțiune cu conținut unic, deschis.

2. Urmarea imediată

- moartea victimei (infracțiune de rezultat);
- decesul poate surveni imediat (*infracțiune instantanee*) sau după trecerea unui anumit interval de timp (*infracțiune progresivă*).

3. Legătura de cauzalitate

- trebuie să existe și să fie dovedită legătura dintre acțiunea sau inacțiunea subiectului activ și moartea victimei (a se vedea, pentru o analiză detaliată, și *M. Udroi*, Sinteze de drept penal. Partea specială, ed. a 2-a, Ed. C.H. Beck, București, 2021, p. 17-19).

D. Latura subiectivă

- intenția **directă** sau **indirectă**.

E. Forme

! NU FI TENTAT SĂ CONSIDERI CĂ (...)

→ (...) 1. sinuciderea unei persoane poate fi incriminată ca omor, **deoarece** în cazul acestei infracțiuni este necesar ca victima infracțiunii să fie o altă persoană decât cea care suprimă viața; în schimb, determinarea sau înlesnirea sinuciderii constituie o infracțiune autonomă.

- (...) 2. săvârșirea unei fapte din glumă ori în contextul unei farse exclude posibilitatea reținerii intenției indirecte și atrage reținerea culpei, **deoarece** atunci când făptuitorul a lăsat în sarcina providenței soarta vieții victimei, deși față de contextul și modul de acțiune riscul de a se produce decesul era semnificativ, se va reține că acesta a prevăzut posibilitatea producerii urmării imediate și a acceptat-o;
- (...) 3. producerea unui accident rutier va atrage întotdeauna reținerea comiterii faptei din culpă, **deoarece** raportat la circumstanțele comiterii faptei accidentul rutier poate fi comis și cu intenție indirectă, nu doar din culpă (de pildă, atunci când conducătorul auto conduce cu o viteză de 150 km/h în localitate trecând la toate semafoarele pe culoarea roșie, context în care lovește un pieton care traversa legal pe trecerea de pietoni; sau în ipoteza în care după producerea accidentului, deși se afla în poziția de garant, nu intervine pentru salvarea victimei, iar inacțiunea sa se plasează în lanțul causal, conducând la decesul victimei);
- (...) 4. în cazul suprimării vieții unei persoane nu prezintă importanță în niciun caz scopul sau mobilul, **deoarece** în ipoteza în care omorul este comis din interes material (*mobil special*) se va reține forma calificată a omorului prevăzut de art. 189 alin. (1) lit. b) C.pen., iar dacă *scopul urmărit* la comiterea omorului este acela ca făptuitorul sau un terț să se sustragă de la tragerea la răspundere penală sau de la executarea unei pedepse se va reține comiterea omorului calificat prevăzut de art. 189 alin. (1) lit. c) C.pen. Omorul poate fi comis și fără vreun mobil sau scop anume, cum ar fi situația descrisă de A. Camus în *Străinul* cu privire la momentul în care Meursault, după ce participă la înmormântarea mamei sale, ucide fără vreun motiv anume un bărbat arab prin executarea mai multor focuri de armă.

BLACK BOX

1. nu constituie omor calificat, ci **omor**:
 - a) omorul comis în public;
 - b) omorul comis profitând de starea de neputință a victimei de a se apăra [se va reține circumstanța agravantă generală prevăzută de art. 77 lit. e) C.pen.];
 - c) omorul comis prin mijloace care pun în pericol viața mai multor persoane [se va reține circumstanța agravantă generală prevăzută de art. 77 lit. c) C.pen.];
2. se va reține existența omorului și în caz de *error in personam* sau de *aberratio ictus*; în mod întemeiat s-a reținut în doctrină (F. Streteanu, D. Nițu, op. cit., vol. I, p. 442) că nu există o ipoteză de *aberratio ictus* în cazul în care autorul acționează cu intenție directă cu privire la victima vizată și cu o intenție eventuală cu privire la victima efectiv lezată, în acest caz trebuind să se rețină o singură infracțiune intenționată, iar nu un concurs de infracțiuni;
3. omorul poate îmbrăca atât forma unității naturale de infracțiune, cât și a unității legale (de pildă, infracțiune progresivă sau continuată);
4. față de urmarea imediată produsă și de modalitatea de afectare a valorii sociale protejate, omorul în formă consumată nu poate fi considerat o infracțiune continuă; este totuși posibilă reținerea unei forme continue a omorului în cazul în care acesta îmbracă forma tentată a unei infracțiuni omisive improprie în care obligația legală sau convențională de acțiune are caracter de permanență;
5. nu se poate reține concursul între infracțiunea de omor și cea de omor calificat cu privire la același subiect pasiv;
6. Se va reține comiterea omorului calificat [art. 189 alin. (1) lit. e) C.pen.], iar nu a omorului simplu în cazul în care autorul mai comisese anterior o infracțiune de omor, omor calificat, ultraj sau ultraj

judiciar – în forma în care absoarbe omorul, în forma tentativei sau ca infracțiune consumată, fie ca autor, fie ca instigator sau complice;

7. dacă fapta este săvârșită asupra unui judecător ori procuror aflat în exercițiul atribuțiilor de serviciu sau dacă fapta este comisă față de un judecător, procuror sau un membru de familie al acestuia în scop de intimidare sau de răzbunare în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor de serviciu ale magistratului, se va reține comiterea numai a infracțiunii de **ultraaj judiciar** (art. 279 C.pen.); deopotrivă, se va reține **ultraajul judiciar** și atunci când omorul este comis împotriva unui avocat în legătură cu exercitarea profesiei de către acesta;

8. dacă fapta este săvârșită asupra unui funcționar public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat, aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în legătură cu exercitarea acestor atribuții, sau dacă fapta este comisă împotriva unui funcționar public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat sau asupra unui membru de familie al funcționarului, în scop de intimidare sau de răzbunare, în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu ale funcționarului, se va reține comiterea numai a infracțiunii de **ultraaj** (art. 257 C.pen.);

9. dacă suprimarea vieții se realizează la cererea explicită, serioasă, conștientă și repetată a victimei care suferea de o boală incurabilă sau de o infirmitate gravă atestată medical, cauzatoare de suferințe permanente și greu de suportat, fapta constituie infracțiunea de **ucidere la cererea victimei** (art. 190 C.pen.);

10. încercarea de a determina o persoană, prin constrângere sau corupere, să comită o infracțiune de omor constituie infracțiunea de încercare de a determina săvârșirea unei infracțiuni, prevăzută de art. 370 C.pen.;

11. instigatorul va fi tras la răspundere pentru instigare la tentativă de omor și în cazul în care autorul se desistă sau împiedică producerea rezultatului, beneficiind de cauza personală de nepedepsire prevăzută de art. 34 C.pen.;

12. spre deosebire de infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii unde victima are o minimă libertate de a alege, iar actul sinuciderii îi aparține în exclusivitate acestei, în cazul omorului victima este constrânsă să se sinucidă, neavând libertate de voință, iar actul de suprimare a vieții este comis fie de criminal, fie de acesta împreună cu victima;

13. în doctrină [T. Toader, Drept penal, Partea Specială, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2019, p. 35] s-a arătat că **tentativa de omor se deosebește de vătămarea corporală** (și implicit de lovirile sau alte violențe) sub aspectul laturii subiective „în sensul că în timp ce la tentativa de omor starea de pericol pentru viața victimei îi este imputabilă făptuitorului, având la bază intenția de a ucide victima, la vătămarea corporală nu există o atare intenție, ci aceea de vătămare corporală, iar starea de pericol îi este imputabilă făptuitorului pe bază de intenție depășită. Pentru delimitarea celor două infracțiuni se impune a fi avute în vedere toate împrejurările în care a fost săvârșită fapta, cum sunt: obiectul vulnerant folosit, intensitatea și efectele loviturilor, zona corpului vizată și urmările produse, împrejurări semnificative cu privire la poziția subiectivă a făptuitorului”;

14. pentru a se reține comiterea **omorului cu intenție indirectă** este necesar *mai întâi* ca în urma acțiunii/inacțiunii autorului să se producă urmarea imediată, iar *în al doilea rând* ca autorul să fi prevăzut că urmarea imediată este posibil să se producă în urma acțiunii sau inacțiunii sale și, cu toate acestea, să fi decis să comită fapta acceptând riscul producerii unei astfel de urmări; pentru a reține comiterea infracțiunii de **ucidere din culpă** va fi însă necesar să se constate, pe de o parte, că acuzatul a prevăzut riscul ca prin acțiunea/inacțiunea sa să se producă decesul unei persoane, iar, pe de altă parte, că acuzatul și-a asumat în mod nejustificat acest risc în mod conștient, fără a accepta posibilitatea producerii acestuia (a se vedea, pentru o analiză detaliată, și M. Udriou, Sinteze de drept penal. Partea specială, ed. a 2-a, Ed. C.H. Beck, București, 2021, p. 36-40);

15. dacă a survenit moartea victimei, se va distinge între infracțiunea de **omor** și cea de **loviri sau vătămări cauzatoare de moarte**, în principal, în funcție de următoarele **criterii**: zona unde au fost aplicate loviturile (vitală sau nevitală); aptitudinea obiectului cu care au fost aplicate loviturile de a produce moartea; numărul

și intensitatea loviturilor aplicate; vârsta sau starea de sănătate a victimei; este important de avut în vedere faptul că, spre deosebire de infracțiunea de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte, în cazul infracțiunii de omor, acțiunea sau inacțiunea este aptă să producă decesul și este comisă cu intenție. În doctrină [T. Dianu, Infracțiunea de omor și infracțiunea de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte. Delimitări în teorie și practică (I și II), în S.C.J. nr. 4/1987, p. 349-352 sau Bogdan/Șerban, Penal special 1, p. 41 și 42] au mai fost înverdate și o serie de deosebiri sub aspectul *laturii obiective* cantonate la nivelul *elementului material* (în cazul omorului, actele de executare fiind apte *eo ipso* să producă moarte (idonee să producă decesul), în timp ce la infracțiunea de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte, actele de executare nu provoacă, în mod obișnuit, prin ele însele, însuși rezultatul letal), ori *al legăturii de cauzalitate* (în ipoteza omorului procesul cauzal fiind linear, în vreme ce la infracțiunea de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte nu se poate reține acest caracter în condițiile incidenței unor factori cauzali (externi) preexistenți, concomitenți sau ulteriori;

16. prin decizia I.C.C.J. nr. 35/2008 s-a apreciat că în ipoteza în care obiectul material al infracțiunii de profanare de morminte este un cadavru, iar inculpatul, prin dezmembrarea ori incendierea cadavrului, urmărește ascunderea faptei de omor comise anterior, se vor reține în concurs real infracțiunea de omor și infracțiunea de profanare de morminte;

17. în doctrină (V. Dongoroz ș.a., în Explicații III, p. 183) s-a susținut că „existența legăturii de cauzalitate nu este condiționată de suficiența acțiunii de ucidere, de a produce prin ea însăși moartea victimei, fiindcă nu este vorba de o cauzalitate exclusivă, ci de o legătură de cauzalitate. Acțiunii de ucidere i se pot adăuga și alte cauze preexistente, concomitente sau survenite, fără ca acestea să excludă legătura de cauzalitate atunci când se constată că în complexul acestor cauze fără intervenția acțiunii de ucidere moartea victimei nu s-ar fi produs (de exemplu, în cazul când victima era bolnavă sau când au survenit complicații ca urmare a neglijenței victimei sau a celor în îngrijirea cărora se afla aceasta). Dacă moartea este datorată însă exclusiv altor cauze decât acțiunea de ucidere a făptuitorului, fapta acestuia va constitui numai o tentativă de omor”;

18. omorul absoarbe natural actele de vătămare corporală comise în aceeași împrejurare, după luarea deciziei de suprimare a vieții victimei.

SUBIECTE RECAPITULATIVE

1. Explicați deosebirile existente între tentativa la infracțiunea de omor și infracțiunea de vătămare corporală.
2. Care este cea mai mică pedeapsă pe care o poate primi soțul care comite o tentativă la infracțiunea de omor în stare de provocare în cazul în care este judecat potrivit procedurii abreviate a recunoașterii învinuirii?
3. Este posibilă obținerea unei condamnări la pedeapsa închisorii a cărei executare să fie suspendată sub supraveghere în cazul comiterii unei tentative de omor?
4. În cazul în care uciderea unei persoane are loc prin otrăvire, caracterul letal al substanței folosite poate fi evaluat și *in abstracto*?

JURISPRUDENȚĂ

1. Coautoratul la omor. *Există coautorat la omor* ori de câte ori mai mulți făptuitori săvârșesc în mod intenționat împotriva unei persoane acte specifice de violență de natură să-i cauzeze moartea. Se produce, într-un anume fel, o distribuție a acțiunilor, unele de intensitate mai mare, altele mai mică, dar toate orientate spre aceeași finalitate: suprimarea vieții persoanei. Ea dirijează actele fiecărui coautor, stabilind caracterul de faptă unică realizată de toți împreună, indiferent dacă contribuțiile sunt simultane sau succesive, în același loc sau în locuri diferite. Pentru ca unul dintre coautori să răspundă pentru omor, el trebuie să fi săvârșit împotriva victimei, direct sau indirect, activ sau pasiv, un act de violență. În același timp, actul de violență al făptuitorului nu